

УДК 327(55):355.01(470+571+477)
DOI <https://doi.org/10.35433/history.112107>

Пророченко Наталія,
кандидат історичних наук, доцент,
завідувачка кафедри корейської і японської філології
Київського національного лінгвістичного університету
natalia.prorochenko@knu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-9503-1197
Scopus ID: 57219307064
ResearcherID: MSZ-8003-2025

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ІРАНУ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022-2025 РР.

***Метою статті** є дослідження трансформації зовнішньополітичного курсу Ірану в контексті російсько-української війни і аналіз її наслідків для двосторонніх (українсько-іранських, російсько-іранських) відносин, регіональних і глобальних позицій держави. **Методологія дослідження** спирається на системний підхід, що дає можливість об'єднати різноманітні факти і тенденції у комплексну картину еволюції зовнішньополітичного курсу Ірану під впливом російсько-української війни. Використовувались проблемно-хронологічний, структурно-функціональний, інформаційний підходи і метод порівняльного аналізу. **Наукова новизна** дослідження полягає у комплексному аналізі змін, які відбулися у міжнародному становищі і зовнішній політиці Ірану у зв'язку із повномасштабною агресією Росії проти України, що почалася 24 лютого 2022 р. Здійснюється спроба виокремити ті сфери зовнішньополітичної діяльності Ірану, які зазнали найбільш суттєвих змін саме під впливом війни в Україні. **Висновки.** Попри активне використання ідеологічних політико-релігійних гасел у публічному дискурсі, у реальних діях іранська влада демонструє політичний прагматизм, який покликаний забезпечити реалізацію інтересів правлячого клерикального режиму. Вважаємо, що такі інтереси не тотожні національним інтересам іранської держави і суспільства, оскільки призводять до консервації підсанкційного статусу Ірану, супроводжуються подальшим погіршенням економічного становища, відірваністю від доступу до передових технологій, послабленням регіональних позицій і зростанням конфронтації із впливовими регіональними суб'єктами, відсутністю надійних союзників, погіршенням міжнародного іміджу. Факт безпосереднього прилучення Ірану до подій російсько-української війни, на нашу думку, підтверджує актуальність сходознавчих і, зокрема, іранознавчих студій в Україні для формування ефективної політики, зміцнення міжнародних позицій і упередження зовнішніх загроз.*

***Ключові слова:** російсько-українська війна 2022-2025 рр., російсько-іранські відносини, українсько-іранські відносини, Близький Схід, ядерна програма.*

Постановка проблеми. Війна в Україні, яка розпочалася з повномасштабної агресії російських військ 24 лютого 2022 р., спричинила потужний глобальний резонанс. Багато країн світу, у тому числі ті, що не мали особливо тісних відносин з Україною, підтримали Київ гуманітарною (наприклад, Японія) або навіть військовою (Австралія) допомогою, а також засудили агресію путінського режиму. Більшість країн світу заявили свою офіційну позицію: 2 березня 2022 р. на екстреній сесії Генеральної Асамблеї ООН була прийнята резолюція, що закликала до негайного виведення російських військ з України. За резолюцію проголосувало 141 держава, проти – 5 (Росія, Білорусь, КНДР, Еритрея, Сирія), утрималися при голосуванні 35 держав, в тому числі Іран (United Nations General Assembly, 2022).

Серед позарегіональних (для Європи) держав мабуть найбільших деформацій у зв'язку з російсько-українською війною зазнала зовнішня політика Ірану. Окрім таких очевидних сфер як відносини Ірану з Україною і Росією, війна вплинула на динаміку врегулювання іранської ядерної проблеми і на переформатування балансу сил на Близькому Сході.

Аналіз досліджень і публікацій. Дана проблематика, в силу своєї актуальності, досліджується науковцями, розглядається експертами і політиками та висвітлюється у ЗМІ. В українській науковій літературі тематика українсько-іранських відносин присутня у роботах А. Ключник де проаналізовано торговельно-економічні відносини і визначено фактори, що вплинули на занепад відносин між Україною та Іраном (Kliuchnyuk, 2023). Детальна розвідка розширення ірансько-російської співпраці в умовах повномасштабної воєнної агресії РФ проти України подана у дослідженні І. Біласа (Білас, 2022). Економічний розвиток ІРІ і аналіз динаміки торговельних відносин з Україною здійснюється у роботах І. О. Панової і О. К. Жеваго (Панова & Жеваго, 2022). Питання близькосхідної політики Ірану вивчається у працях Я. І. Завади (Завада, 2021) та В. Д. Бондаренко (Бондаренко, 2022). До аналізу різних аспектів зовнішньої політики Ірану зверталися Охріменко М. А. і авторка пропонованої розвідки (Пророченко, 2023; Пророченко & Охріменко, 2024). Серед іноземних дослідників звернімо увагу на ґрунтовний аналіз змін в іранській зовнішній політиці під впливом російської агресії проти України дослідника в галузі іраністики і міжнародних відносин Лодзького університету Р. Чулди (Czulda, 2025). Автор доходить висновку, що попри активну пропагандистську риторику зовнішня політика Ірану визначається політичним прагматизмом, а не ідеологічними настановами. Важливими для розуміння кола порушених у дослідженні питань стали звіти незалежних дослідницьких центрів – Інституту вивчення війни (США), Європейської ради з міжнародних відносин (ЄС), Центру передових оборонних досліджень (США). Слід зауважити, що оскільки предметом дослідження є процеси, що перебувають

у фокусі особливої уваги міжнародного співтовариства і знаходяться у стані подальшого розвитку, проаналізовані джерела включають заяви державних посадовців, повідомлення українських, європейських, близькосхідних ЗМІ.

Метою статті є визначення сфер зовнішньої політики Ірану, які зазнали найбільшого впливу через російсько-українську війну. Аналіз співвідношення отриманих здобутків і завданих втрат внутрішньополітичному становищу (режиму і суспільству), регіональним позиціям, безпековому статусу і міжнародному становищу від приєднання Ірану до проросійської вісі.

Виклад матеріалу дослідження. Від часу утворення Ісламської республіки Іран (ІРІ) у 1979 р. формально проголошеними принципами її зовнішньої політики були ідеї підтримки і захисту прав «знедолених», повага до права на самовизначення і суверенітету держави, а офіційна риторика постійно критикує «імперіалізм, агресію та всі форми гноблення». Логічно було очікувати, що сповідування таких цінностей має втілюватись у солідарність іранців з державами, яким доводиться боротися за своє виживання та суверенітет проти сильніших ворогів. Проте позиція і роль Ірану в російсько-українській війні суперечить цим принципам. Напочатку війни Тегеран наголошував, що зберігає нейтральну позицію у конфлікті, виступає проти війни. Верховний лідер Ірану Алі Хаменеї закликав до швидкого припинення війни, але назвав Україну «жертвою політики США» і не згадав про роль Росії в її розв'язуванні (Iran supports ending the war in Ukraine, 2022). Хоча Іран наголошував на своєму нейтралітеті щодо конфлікту, на практиці його дії свідчили про підтримку Росії. Обґрунтуванням інтенсифікації їхніх взаємин, стала ідеологія антизахідної боротьби, спільне прагнення підірвати та згодом змінити світовий порядок. На нашу думку, активізація російсько-іранських відносин після вторгнення Росії в Україну проявилась у низці конкретних напрямів і проєктів.

Перед усім значно активізувалася передача Іраном РФ озброєнь (дрони, балістичні ракети малого та середнього радіусу дії, високоточні авіабомби). Основу експорту склали дрони типу «Шахед». У вересні 2022 р. Збройні сили України збили перший іранський Шахед–136 у секторі Куп'янська. З часом Шахед, перейменований Росією на Герань-2, став основним засобом масованих атак на українські міста. Станом на вересень 2024 р. Росія запустила 8060 таких дронів проти військових, цивільних і економічних цілей на території України (Al-Ghusbi & Rousseau, 2025). Керівник Головного управління розвідки Міністерства оборони України Кирило Буданов констатував: «Іран фактично став співучасником злочинів проти цивільного населення України, надаючи Росії технології для масованих обстрілів» (Нова вісь війни: як Іран і Північна Корея підтримують Росію у війні проти України, 2025). У м. Слабуга (Республіка Татарстан) Росія збудувала завод з виробництва безпілотників на основі іранських

технологій. Вартість угоди склала 1 млрд дол. У свою чергу Росія надала Ірану навчальні літаки Як-130 та Су-35, військову техніку та захоплену західну зброю: ракети Javelin, NLAW та Stinger для досліджень і копіювання. Використовуючи досвід війни в Україні, Росія допомагає Ірану вдосконалити системи радіоелектронного приглушення, передала супутники, які покращують спостереження за військовими цілями, надає підтримку іранській програмі запуску ракет (SLV) та ін. (Hird & Fitzpatrick, 2025). Завдяки цьому Іран посилює власну технічну незалежність, з особливим наголосом на самодостатність та імпортозаміщення. Сигналізуючи про бажання поглибити свої оборонні зв'язки, 17 січня 2025 р. Іран та Росія підписали Всеосяжну угоду про стратегічне партнерство на 20 років. Вона закріпила за РФ та ІРІ статус стратегічних партнерів і охоплює різні сфери співробітництва. Водночас, на відміну від угоди з КНДР, яка була підписана у червні 2024 р. і передбачає взаємну військову підтримку сторін у разі збройного нападу, ірансько-російська угода, не містить пункту про взаємну оборону. Передбачено тільки, що якщо одна зі сторін зазнає агресії, інша не надаватиме жодної допомоги агресору.

Російсько-українська війна суттєво вплинула на динаміку торгівлі між Росією і Іраном, які тепер разом належать до «клубу» найбільш санкційованих держав світу. Вже у 2022 р. двостороння торгівля РФ з Іраном зросла на 20 % порівняно з попереднім роком, досягнувши 5 млрд дол. (Geranmayeh & Grajewski, 2023). Росія стала найбільшим іноземним інвестором в Іран, інвестувавши 2,76 млрд дол., що дорівнює 2/3 усіх іноземних інвестицій в іранську економіку за 2022 р. [Iran and Russia's Gazprom sign primary deal for energy cooperation, 2022; Hird & Fitzpatrick, 2025]. Наслідком цього стали зусилля Москви у створенні альтернативних банківських каналів для торгівлі. У серпні 2022 р. було створено обмінний пункт ріал-рубль. Іран інтегрувався в російську систему «Мир», Росія – в іранську систему «Шетаб». У жовтні 2024 р. 96% розрахунків між країнами здійснювались у національних валютах (Hird & Fitzpatrick, 2025). Сформувалася і прихована платіжна мережа, що включає перевезення золота для обходу західних санкцій (Al-Ghusbi & Rousseau, 2025).

Географічне положення Ірану має значний транзитний потенціал, використання якого стримують санкції і брак інвестицій. Один із пріоритетних тут є Міжнародний транзитний коридор Північ-Південь, який може забезпечити сполучення від півночі Росії до Індії. Після початку війни в Україні інтерес Росії до цього маршруту зріс. Результатом стало підписання у травні 2023 р. угоди про будівництво залізниці Рашт-Астара (до 2028 р.) на суму 1,6 млрд дол., що є ключовим вузлом для цього коридору. За даними іранських посадовців, за 7 місяців 2022 р. торгівля через цей маршрут зросла на 350 % (Shipment of export container cargos rises 120% in Caspian Sea, 2022). На 2030 р. РФ ставить за мету досягти обсягу

товарообігу у 41-45 млн тон (Мартинюк, 2024). Проте, завершення будівництва коридору Північ-Південь вимагає інвестицій у понад 26 млрд дол. Наразі незрозуміло, чи бажають, чи можуть країни-бенефіціанти цього проєкту – Росія, Китай та Індія – мобілізувати такі кошти.

Російсько-українська війна суттєво змінила для Тегерана ситуацію у сфері енергетики. Після втрати європейського ринку РФ вдалася до політики «відкриття дверей на азійські ринки» та вийшла на сірі ринки нафти, ставши прямим конкурентом ІРІ. Кремль почав пропонувати нафту покупцям зі знижкою до 50%, чого не міг собі дозволити Тегеран. Наприклад, у квітні 2022 р. імпорт російської сирої нафти до Китаю морським транспортом зріс приблизно на 16 %, а імпорт іранської нафти скоротився на 28 % (The Impact of the Russo-Ukrainian War on Iran's Oil Exports, 2022). Отже Іран опинився перед небезпекою втрати своїх традиційних клієнтів, до того ж у довгостроковій перспективі.

Слід визнати, що Іран і РФ намагаються уникнути зайвого напруження і узгоджують свою політику на енергетичному ринку. Укладаються угоди про обмін енергоносіями, Росія інвестує в енергетичну інфраструктуру Ірану, що раніше стримувалось загрозою потрапити під санкції. У липні 2022 р. російський «Газпром» уклав угоду з Національною іранською нафтовою компанією про інвестицію 40 млрд дол. у розробку іранських нафтогазових родовищ і будівництво газопроводів (Iran and Russia's Gazprom sign primary deal for energy cooperation, 2022). У той же час нафтовий сектор Ірану, за оцінками, потребує інвестицій у розмірі 250 млрд дол., а газовий – 80 млрд дол. (Baghishov, 2023). Ця сума навряд чи надійде з Росії.

Наслідком розвитку військових і економічних відносин стало посилення координації дій Росії та Ірану у дипломатичній площині. Росія неодноразово використовувала право вето в Раді Безпеки ООН, щоб заблокувати ініціативи, які засуджують дії Ірану. Наприклад 17 резолюцій щодо Сирії, зокрема ті, що передбачали гуманітарну допомогу регіонам, контрольованим силами, опозиційними до Асада. Іран приєднався до ряду союзів, де активно є участь РФ: Шанхайська організація співробітництва (ШОС) (липень 2023 р.), БРИКС (січень 2024 р.), Євразійський економічний союз (ЄАЕС) (грудень 2023 р., підписано угоду про вільну торгівлю). Участь у цих союзах надає Ірану доступ до нових фінансових і політичних ресурсів. Ісламська Республіка активно вибудовує відносини з союзниками Росії – КНДР і Білоруссю. У березні 2023 р. підписано дорожню карту співробітництва між ІРІ та Білоруссю на 2023–2026 рр., між Іраном і КНДР існують домовленості про економічну, технологічну, військову і наукову співпрацю. Таким чином, Іран став учасником мережі ревізіоністських держав, які підтримують один одного дипломатично, військово та інформаційно.

Іншим деструктивним результатом зовнішньої політики Ірану стало погіршення відносин з Україною. Дипломатичні відносини між Україною та ІРІ існують від 1992 р. і їхня договірно-правова база згодом розширилась до 37 документів. Основою співпраці стали торговельні відносини, у яких український експорт переважав над іранським імпортом. Максимальний обсяг товарообігу було досягнуто у 2016 р. (745 млн дол) після часткового зняття санкцій з Ірану. Коли у 2018 р. санкції відновили, торговельний обіг зменшився, але напередодні війни у 2021 р. відбулося стрімке зростання до 723 млн дол. (Панова & Жеваго, 2022, с. 19).

Політичні контакти найбільш інтенсивно розвивались у період 2015-2017 рр., коли відбулася низка взаємних візитів різного рівня. Суттєве охолодження політичних відносин відбулося у зв'язку із трагічним інцидентом, коли 8 січня 2020 р. іранські сили ППО збили український пасажирський літак компанії МАУ, прийнявши його за крилату ракету. Жертвами катастрофи стали 176 осіб з 6 країн, в тому числі 11 українців. Кардинальні зміни у відносинах відбулися після початку російської агресії проти України. Після отримання доказів використання іранських дронів проти нашої держави у вересні 2022 р., МЗС України констатувало, що постачання дронів робить Іран «співучасником злочинів агресії» (Заява МЗС України щодо співучасті Ірану в злочинах Росії проти України, 2022). 23 вересня 2022 р. Київ відкликав акредитацію посла Ірану і скоротив дипломатичну присутність у своєму посольстві. Проте, у подальшому пряма військова допомога Ірану, яка використовувалась Росією у війні проти України тільки зростає і розширилась. Президент України Володимир Зеленський констатував: «Іран дав росіянам все для того, щоб ті нас вбивали. Вони дали шахеда, дали ракети і дали ліцензії» (Сердюк, 2025). Захищаючись, Україна посилює санкційну політику щодо ІРІ. Рішенням РНБО було ведено секторальні санкції. Згідно з документом, санкції застосовуються терміном на 50 років. Обмеження стосуються повної заборони торгових операцій, зупинення транзиту ресурсів, польотів та перевезення на територію України, а також запобігання виведенню капіталів резидентами Ірану (Верховна Рада затвердила запровадження санкцій проти Ірану на 50 років, 2023).

Повномасштабна агресія Росії проти України вплинула на ситуацію навколо іранської ядерної програми. У лютому 2022 р. переговори між Іраном і «шісткою» міжнародних посередників (США, Китай, Велика Британія, Франція, Німеччина, Росія) наблизились до укладання угоди про відновлення СВПД (Спільний всеохоплюючий план дій, 2015 р.). Угода дозволяла Ірану збагачувати уран до 3,67% – достатньо для палива для атомної електростанції, передбачала моніторинг за дотриманням Тегераном вимог з боку Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ), тощо. Укладання угоди призвело б до зняття «санкцій максимального тиску», які

були запроваджені проти Ірану після виходу США з угоди у 2018 р. Однак після повномасштабного вторгнення Росії в Україну, у ході завершальної стадії переговорів 5 березня 2022 р. Москва висунула вимоги до Вашингтона надати письмові гарантії, що на її торговельно-економічне, інвестиційне, військово-політичне співробітництво з Іраном не поширюватимуться санкції, накладені за агресію проти України. Сполучені Штати відкинули цю вимогу, стверджуючи, що це питання не пов'язане із СВПД. Процес нормалізації, що рухався до завершення, був призупинений. Хоча офіційна влада Ірану відреагувала стримано: речник Організації з атомної енергії Ірану Бехруз Камальванді обережно назвав вимоги Росії «неконструктивними», але в іранських ЗМІ це кваліфікували як спробу «взяти Іран в заручники Росії» (Geranmayeh & Grajewski, 2023).

Відтак збереження міжнародної ізоляції підштовхнуло Іран до зміни своєї ядерної стратегії. І додаткові аргументи іранська влада шукала у подіях навколо України. Так заступник начальника штабу збройних сил Ірану, бригадний генерал Амір Насірзаде, заявив, що «важливий урок» війни в Україні для Ірану полягає в тому, що країна не повинна відмовлятися від своєї ядерної програми, яка, за словами Тегерана, «призначена виключно для цивільних цілей» (Esfandiari, 2022). У 2022 р. на фоні гальмування переговорів Іран збільшує обсяги збагаченого урану до 60%, влітку – демонтує камери спостереження МАГАТЕ на своїх ядерних об'єктах. У 2023 р. на фоні призупинки переговорів, МАГАТЕ фіксує в Ірані уран, збагачений до 83 % (Daly, 2025). У вересні 2023 р. доступ інспекторів МАГАТЕ на ядерні об'єкти Ірану був обмежений, а у грудні Іран встановлює нові центрифуги і продовжує збагачення урану. Хоча у 2024 р. контакти з МАГАТЕ відновлюються (Іран допускає інспекторів до деяких об'єктів, відбуваються технічні консультації), але Ісламська Республіка продовжує накопичувати збагачений до 60% уран (понад 350 кг). У грудні директор МАГАТЕ Рафаель Гроссі заявив, що Іран значно прискорив збагачення урану до **60 %**, наближаючись до 90 % – рівня ядерної зброї. Це стало причиною чергового розриву відносин із МАГАТЕ і кризи у діалозі з Заходом. Водночас поглиблювалась співпраця в ядерній сфері з РФ. Росія надає Ірану наукову підтримку і обов'язалась побудувати 8 атомних електростанцій (Proctor, 2025).

У 2025 р. ескалація ситуації навколо ядерної програми Ірану зростає. Кульмінацією стала червнева «двотижнева» ізраїльсько-іранська війна. Приводом були підозри Ірану в досягненні можливості збагачення достатньої кількості урану для створення ядерних бомб «менш ніж за два тижня» (Daly, 2025). Ізраїль і США завдали масштабних авіаударів по військовим і ядерним об'єктам ІРІ. Метою операції було знищення можливостей Ірану зі збагачення урану та усунення ядерної загрози. Ці дії серйозно підірвали загальний військовий потенціал Ірану, зменшивши також

його здатність постачати озброєння Росії. Показово, що Росія утрималася від надання будь-якої підтримки своєму союзникові. Подібно до Вірменії та Сирії, Іран опинився серед тих, кого РФ фактично залишила напризволяще у критичній ситуації. Ізраїльсько-іранська війна і пряма участь у ній США перевернула стратегічні розрахунки Москви на Близькому Сході та виявила обмеженість її проєкції сили. Водочас, якщо у 2022 р. напад Росії на Україну змістив фокус уваги міжнародного співтовариства від іранської ядерної програми в бік російсько-української війни, то тепер, у 2025 р., ізраїльсько-іранське протистояння позначилось на становищі України. Зокрема, США перенаправили 20 000 протидронових ракет, які були призначені для нашої держави, до Ізраїлю (Mirovalev, 2025).

Безсумнівно, війна негативно вплинула на готовність Росії підтримувати СВПД, «маргіналізувала» ядерну угоду та «уповільнила зусилля щодо досягнення цієї міжнародної угоди» (Ravid, 2025). СВПД має вирішальне значення для Ісламської Республіки і для міжнародної безпеки. Очевидно сторони усвідомлюють це, хоча позиції залишаються досить категоричними. Іран вимагає гарантій відсутності подальших атак на свої ядерні об'єкти і скасування американських санкцій як передумову для відновлення переговорів, а європейці вимагають негайного моніторингу МАГАТЕ та вивезення з ядерних об'єктів Ірану приблизно 400 кг урану, збагаченого до 60% (Ravid, 2025).

Події російсько-української війни відобразились і на військовій кампанії, яку Росія та Іран проводили у Сирії на підтримку режиму Башара Асада. До 2022 р. Іран залишався ключовим союзником цієї влади: фінансував проіранські збройні угруповання, використовував логістичний коридор через Сирію до ліванської Хезболли та виконував роль постачальника військової техніки і радників. За оцінками ізраїльської розвідки, Іран розгорнув у Сирії близько 2500 військовослужбовців Корпусу вартових ісламської революції (КВІР) та сил «Кудс» і координував дії десятків тисяч шіїтських бойовиків. Одночасно поглиблювалася економічна взаємодія. Іран надав Сирії кредитну лінію на нафту на суму понад 4,6 мільярда доларів (Iran–Syria ties after al-Assad, 2025). З початку військових дій в Україні РФ змушена була передислокувати частину своїх військ із Сирії до України та передати деякі зі своїх баз іранцям і силам Хезболли. Іранська присутність у Сирії тимчасово посилилась (Cafiero, 2022). Водночас, це збільшило ескалацію між різними силами всередині Сирії, між Іраном та Ізраїлем, що згодом призвело до падіння сирійського режиму і загострення ізраїльсько-іранського протистояння. В результаті ізраїльських ударів і рейдів було вбито високопоставлених членів КВІР у Дамаску у 2023–2024 рр., ліквідовано вище керівництво Хезболли та більшу частину її інфраструктури, через що вплив Ірану та його союзників значно зменшився. У грудні 2024 р. коаліція сирійської опозиції під проводом ісламістської

організації Хайят Тахрір аль-Шам захопили Дамаск і повалили режим Асада. Для Ірану і Росії, наступ збройних опозиційних сил і фактично миттєве захоплення влади були абсолютно несподіваними. Міністерство оборони США засвідчує, що Іран вивів усі свої сили з країни протягом десяти днів (Operation Inherent Resolve and other U.S. government activities related to Iraq & Syria, 2025).

Влада перехідного президента Сирії Ахмада аш-Шараа розпочала активно відновлювати дипломатичні відносини з арабським світом, та налагоджувати канали зв'язку із Заходом. Підтримувані Іраном проекти переглядаються або ліквідуються, їхнє місце займають представники країн Затоки і західні компанії. Сирія також вжила заходів для обмеження впливу Ірану в культурному та релігійному секторах: відкликано ліцензії кількох підтримуваних Іраном семінарій у Тартусі та Латакії. Сирійські ЗМІ, в яких колись домінував іранський контент, зосереджуються на панарабських темах. Міністр закордонних справ Сирії Асаад аль-Шайбані підкреслив зміну позиції Сирії під час регіонального саміту з безпеки в Каїрі у травні 2025 р.: «Ми не є супротивниками Ірану. Але Сирія належить сирійцям. Наші партнери повинні поважати те, що ми більше не делегуємо свій суверенітет» (Iran–Syria ties after al-Assad, 2025). У звіті Сирійського центру моніторингу за дотриманням прав людини за травень 2025 р. зазначається, що понад 60 % постів збройних груп, що підтримуються Іраном, були або закриті, або інтегровані до складу регулярних збройних сил Сирії. У конфіденційній службовій записці ООН стверджується, що оперативна присутність Ірану в Сирії скоротилася щонайменше на 40 % з січня 2025 р. (Iran–Syria ties after al-Assad, 2025). Іран офіційно визнав нове керівництво Сирії, але станом на липень 2025 р. дипломатичні відносини фактично заморожені, посольські посади залишаються вакантними.

Висновки. Російсько-українська війна значною мірою вплинула на зовнішню політику і міжнародне становище досить регіонально віддаленої країни – Ісламської Республіки Іран. Вплив цей є суперечливим. З одного боку, Іран знайшов впливових партнерів в особі Росії та її прибічників, отримав доступ до військових і цивільних технологій (хоча й не передових), розширив ринки збуту своєї продукції, інтегрувався у ряд регіональних організацій. На тактичному рівні це може сприйматися як здобуток. З іншого боку, Іран виявився втягнутим у війну в Україні; опинився у стані відтермінування і невизначеності врегулювання відносин із Заходом щодо санкційного режиму і вирішення ядерної проблеми; послабив свій вплив і присутність у близькосхідному регіоні, у що було вкладено величезні людські і матеріальні ресурси, відірвані від власного населення; продовжує втрачати традиційні ринки постачання енергоносіїв; погіршив імідж країни в очах розвинутих демократичних держав, які є потенційно більш потужним джерелом інвестицій, технологій, платоспроможних ринків, ніж РФ; став

співучасником злочинів в Україні, за які, сподіваємось, буде притягнутим до відповідальності. У довготривалій перспективі, ймовірно, збитки виявлятимуться набагато суттєвішими за здобутки.

Вважаємо за доцільне також зазначити, що приклад ролі Ірану у російсько-українській війні, на нашу думку, свідчить про актуальність сходовознавчих і, зокрема, іранознавчих студій в Україні для формування ефективної політики України, зміцнення її міжнародних позицій і упередження зовнішніх загроз.

Подяка. Висловлюю вдячність членам редакційної колегії журналу та рецензентам за конструктивні зауваження, побажання та консультації, надані під час підготовки статті до друку.

Фінансування. Авторка не отримувала фінансової підтримки для проведення дослідження і публікації цієї статті.

Джерела та література:

Білас, І. (2022). Сучасна російсько-іранська співпраця як дестабілізуючий фактор міжнародних відносин та загроза міжнародній безпеці. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: Міжнародні відносини*, 56(2), с. 85–93. <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2022/2-56/85-93>

Бондаренко, В. (2022). Сучасна Ісламська Республіка Іран як осередок ескалації регіональної небезпеки на Близькому Сході. *Політикус: наук. журнал*, (5), с. 105–110. DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-5.15>

Верховна Рада затвердила запровадження санкцій проти Ірану на 50 років. (2023). *Слово і Діло*, 29 травня. Режим доступу: <https://www.slovodilo.ua/2023/05/29/novyna/bezpeka/verhovna-rada-zatverdyla-zaprovadzhennya-sankcij-proty-iranu-50-rokiv> (дата звернення: 19.07.2025).

Завада, Я. (2021). Розвиток двосторонніх відносин Сирії та Ірану у XX–XXI столітті. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*, 44, с. 17–22. <https://doi.org/10.31861/mhpi2021.44.17-22>.

Заява МЗС України щодо співучасті Ірану в злочинах Росії проти України' (2022). *МЗС України*. Режим доступу: <https://mfa.gov.ua/news/zayava-mzs-ukrayini-shchodo-spivuchasti-iranu-v-zlochinah-rosiyi-proti-ukrayini> (дата звернення: 15.07.2025).

Мартинюк, В. (2024). Росія змінює свою геоекономічну реальність: транспортний коридор «Північ–Південь». *Хвиля*, 24 квітня. Режим доступу: <https://hvylya.net/uk/analytics/291608-rosiya-zminyuye-svoyu-geoekonomichnu-realnist-transportniy-koridor-pivnich-pivden> (дата звернення: 20.07.2025)

Нова вісь війни: як Іран і Північна Корея підтримують Росію у війні проти України. (2025). *Time Ukraine Israel*. Режим доступу: <https://timeukraineisrael.com/news/war/nova-vis-vijny-yak-iran-i-pivnichna-koreya-pidtrymuyut-rosiyu-u-vijni-proty-ukrayiny> (дата звернення: 19.07.2025)

Панова, І.О., Жеваго, О.К. (2022). Перспективи співробітництва України та Ірану. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм*, (15), с. 15–23. <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2022-15-02>

Пророченко, Н.О., Охріменко, М.А. (2024). Зовнішня політика Ірану у ХХІ ст.: посилення експансіоністських тенденцій. *Проблеми всесвітньої історії*, 4(28), с. 149–167. <https://doi.org/10.46869/2707-6776-2024-28-9>

Пророченко, Н.О. (2023). Позиція Ісламської Республіки Іран в контексті війни Росії проти України. *Україна: контекст світових подій. Аналітичні записки ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» (2020–2023 рр.)*. Кудряченко, А.І. (ред.). Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», с. 135–141.

Сердюк, К. (2025). Зеленський висловився про можливий вплив конфлікту Ірану та Ізраїлю на Україну. *ТСН*. Режим доступу: <https://tsn.ua/politika/zelenskyv-vyslovyvysia-pro-mozhlyvyy-vplyv-konfliktu-iranu-ta-izraviliu-na-ukrayinu-2854241.html> (дата звернення: 19.07.2025).

United Nations General Assembly (2022) *Aggression against Ukraine: resolution*. United Nations Digital Library. Available at: <https://digitallibrary.un.org/record/3965290?ln=en&v=pdf> (last access: 19.07.2025).

Al-Ghusbi, O., Rousseau, C. (2025). *Airborne axis: Inside the deal that brought Iranian drone production to Russia*. C4ADS: Innovation for Peace. Available at: <https://c4ads.org/wp-content/uploads/2025/05/SaharaThunder-FinalLayout.pdf> (last Access: 28.07.2025).

Baghishov, E. (2023). Impossible to attract foreign investment to oil, gas sectors due to current conditions in Iran. *Trend.az*. Available at: <https://www.trend.az/business/energy/3729713.html> (last Access: 28.07.2025).

Cafiero, G. (2022). How the Ukraine war is advancing Iran's influence in Syria. *The New Arab*. Available at: <https://www.newarab.com/analysis/how-ukraine-war-advancing-irans-influence-syria> (last Access: 25.07.2025).

Czulda, R. (2025). Between idealism and pragmatism: Iran's approach towards the Russian aggression against Ukraine in 2022. *Defense & Security Analysis*, 41(2), pp. 254–279. <https://doi.org/10.1080/14751798.2025.2438957>

Daly, J. (2025). Iran's nuclear enrichment boom hands Putin global strategic leverage. *United24media*. Available at: <https://united24media.com/world/irans-nuclear-enrichment-boom-hands-putin-global-strategic-leverage-9275> (last Access: 25.07.2025).

Esfandiari, G. (2022). Iran criticized at home for tepid response to Russia's invasion of Ukraine. *Radio Free Europe/Radio Liberty*. Available at: <https://www.rferl.org/a/iran-criticism-ukraine-reaction/31730370.html> (last Access: 25.07.2025).

Geranmayeh, E., Grajewski, N. (2023). Alone together: how the war in Ukraine shapes the Russian-Iranian relationship. *European Council on Foreign Relations*. Available at: <https://ecfr.eu/publication/alone-together-how-the-war-in-ukraine-shapes-the-russian-iranian-relationship/> (last Access: 25.07.2025)..

Hird, K., Fitzpatrick, K. (2025). *The Russian-Iran coalition deepens*. Institute for the Study of War. Available at: <https://www.understandingwar.org/sites/default/files/The%20Russia-Iran%20Coalition%20Deepens%20013025.pdf> (last Access: 28.07.2025).

Iran supports ending the war in Ukraine; US root of Ukraine crisis. (2022). *english.khamenei.ir*. Available at: <https://english.khamenei.ir/news/8879/Iran-supports-ending-the-war-in-Ukraine-US-root-of-Ukraine-crisis> (last Access: 20.07.2025).

Iran's minister says a surge in investment from Russia. (2023). *IranPress*. Available at: <https://iranpress.com/content/75341/iran-minister-says-surge-investment-from-russia> (last Access: 25.07.2025).

Iran and Russia's Gazprom sign primary deal for energy cooperation.(2022). *Reuters*. Available at: <https://www.reuters.com/business/energy/iran-russias-gazprom-sign-primary-deal-energy-cooperation-2022-07-19/> (last Access: 28.07.2025).

Iran–Syria ties after al-Assad: Realignment or retreat? (2025). *Shafaq News*. Available at: <https://shafaq.com/en/Report/Iran-Syria-ties-after-al-Assad-Realignment-or-retreat> (last Access: 30.07.2025).

Kliuchnyk, A. (2023). The model of Ukrainian-Iranian relations: Establishment and decline. *Foreign Affairs*, 33(3), pp. 36–42. [https://doi.org/10.46493/2663-2675.33\(3\).2023.36-42](https://doi.org/10.46493/2663-2675.33(3).2023.36-42).

Mirovalev, M. (2025). As Israel–Iran war escalates, Ukraine fears “more losses” to Russia. *Al Jazeera*. Available at: <https://www.aljazeera.com/news/2025/6/23/as-israel-iran-war-escalates-ukraine-fears-more-losses-to-russia> (last Access: 30.07.2025).

Operation Inherent Resolve and other U.S. government activities related to Iraq & Syria: Lead Inspector General report to the United States Congress, October 1, 2024 – December 31, 2024. (2025). U.S. Department of Defense. Available at: https://media.defense.gov/2025/Feb/20/2003649130/-1/-/1/1/OIR_Q1_DEC2024_FINAL_508.pdf (last Access: 28.07.2025).

Proctor, D. (2025). Russia Has Deal to Build Eight Nuclear Power Plants in Iran. *Power Magazine*. Available at: <https://www.powermag.com/russia-has-deal-to-build-eight-nuclear-power-plants-in-iran/> (last Access: 28.07.2025).

Ravid, B. (2025). Iran faces stiff sanctions if no deal by end of August, U.S. and allies agree. *Axios*. Available at: <https://www.axios.com/2025/07/15/iran-snapback-sanctions-nuclear-deal> (last Access: 28.07.2025).

Shipment of export container cargos rises 120% in Caspian Sea. (2022). *Tehran Times*. Available at: <https://www.tehrantimes.com/news/479092/Shipment-of-export-container-cargos-rises-120-in-Caspian-Sea> (last Access: 28.07.2025).

The Impact of the Russo-Ukrainian War on Iran's Oil Exports. (2022). *The Emirates Policy Center*. Available at: <https://epc.ae/en/details/featured/the-impact-of-the-russo-ukrainian-war-on-iran-s-oil-exports> (last Access: 28.07.2025).

References

Bilas, I. (2022). Suchasna rosiisko-iranska spivpratsia yak destabilizuiuchy faktor mizhnarodnykh vidnosyn ta zahroza mizhnarodnii bezpetsi. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka: Mizhnarodni vidnosyny*, 56(2), s. 85–93. <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2022/2-56/85-93>. [In Ukrainian].

Bondarenko, V. (2022). Suchasna Islamska Respublika Iran yak osередok eskalatsii rehionalnoi nebezpeky na Blyzkomu Skhodi. *Politykus: nauk. zhurnal*, (5), s. 105–110. DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-5.15>. [In Ukrainian].

Verkhovna Rada zatverdyla zaprovadzhennia sanktsii proty Iranu na 50 rokiv. (2023). *Slovo i Dilo*. Rezhym dostupu: <https://www.slovoidilo.ua/2023/05/29/novyna/bezpeka/verhovna-rada-zatverdyla-zaprovadzhennya-sankcij-proty-iranu-50-rokiv> (data zvernennia: 19.07.2025). [In Ukrainian].

Zavada, Ya. (2021). Rozvytok dvostoronnikh vidnosyn Syrii ta Iranu u XXI stolitti. *Istoryko-politychni problemy suchasnoho svitu*, 44, s. 17–22. <https://doi.org/10.31861/mhpi2021.44.17-22>. [In Ukrainian].

Zaiava MZS Ukrainy shchodo spivuchasti Iranu v zlochynakh Rosii proty Ukrainy' (2022). MZS Ukrainy. Rezhym dostupu: <https://mfa.gov.ua/news/zayava-mzs-ukrayini-shchodo-spivuchasti-iranu-v-zlochynah-rosiyyi-proti-ukrayini> (data zvernennia: 15.07.2025). [In Ukrainian].

Martyniuk, V. (2024). Rosiia zminiuiе svoiu heoekonomichnu realnist: transportnyi korydor «Pivnich–Pivden». *Khvylya*. Rezhym dostupu: <https://hvylya.net/uk/analytics/291608-rosiya-zminyuye-svoyu-geoekonomichnu-realnist-transportnyi-koridor-pivnich-pivden> (data zvernennia: 20.07.2025) [In Ukrainian].

Nova vis viiny: yak Iran i Pivnichna Koreia pidtrymuit Rosiiu u viini proty Ukrainy. (2025). *Time Ukraine Israel*. Rezhym dostupu: <https://timeukraineisrael.com/news/war/nova-vis-viiny-yak-iran-i-pivnichna-koreya-pidtrymuyut-rosiyyu-u-viyni-proty-ukrayiny> (data zvernennia: 19.07.2025). [In Ukrainian].

Panova, I.O. & Zhevaho, O.K. (2022). Perspektyvy spivrobitnytstva Ukrainy ta Iranu. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Serii: Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Krainoznavstvo. Turyzm*, (15), s. 15–23. <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2022-15-02>. [In Ukrainian].

Prorochenko, N.O. (2023). Pozytsiia Islamskoi Respubliky Iran v konteksti viiny Rosii proty Ukrainy. *Ukraina: kontekst svitovykh podii. Analitychni zapysky DU «Instytut vsesvitnoi istorii NAN Ukrainy» (2020–2023 rr.)*. Kudriachenko, A.I. (red.). Kyiv: DU «Instytut vsesvitnoi istorii NAN Ukrainy», s. 135–141. [In Ukrainian].

Prorochenko, N.O. & Okhrimenko, M.A. (2024). Zovnishnia polityka Iranu u XXI st.: posylennia ekspansionistyskykh tendentsii. *Problemy vsesvitnoi istorii*, 4(28), s. 149–167. <https://doi.org/10.46869/2707-6776-2024-28-9>. [In Ukrainian].

Serdiuk, K. (2025). Zelenskyi vyslovyvsia pro mozhlyvyi vplyv konfliktu Iranu ta Izrailiu na Ukrainu. *TSN*. Rezhym dostupu: <https://tsn.ua/politika/zelenskyi-vyslovyvsia-pro-mozhlyvyi-vplyv-konfliktu-iranu-ta-izrayiliu-na-ukrayinu-2854241.html> (data zvernennia: 19.07.2025). [In Ukrainian].

United Nations General Assembly (2022) Aggression against Ukraine: resolution. *United Nations Digital Library*. Available at: <https://digitallibrary.un.org/record/3965290?ln=en&v=pdf> (last access: 19.07.2025). [In English].

Al-Ghusbi, O. & Rousseau, C. (2025). Airborne axis: Inside the deal that brought Iranian drone production to Russia. *C4ADS: Innovation for Peace*. Available at: <https://c4ads.org/wp-content/uploads/2025/05/SaharaThunder-FinalLayout.pdf> (last Access: 28.07.2025). [In English].

Baghishov, E. (2023). Impossible to attract foreign investment to oil, gas sectors due to current conditions in Iran. *Trend.az*. Available at: <https://www.trend.az/business/energy/3729713.html> (last Access: 28.07.2025). [In English].

Cafiero, G. (2022). How the Ukraine war is advancing Irans influence in Syria. *The New Arab*. Available at: <https://www.newarab.com/analysis/how-ukraine-war-advancing-irans-influence-syria> (last Access: 25.07.2025). [In English].

Czulda, R. (2025). Between idealism and pragmatism: Iran's approach towards the Russian aggression against Ukraine in 2022. *Defense & Security Analysis*, 41(2), pp. 254–279. <https://doi.org/10.1080/14751798.2025.2438957>. [In English].

Daly, J. (2025). Iran's nuclear enrichment boom hands Putin global strategic leverage. United24media. Available at: <https://united24media.com/world/irans-nuclear-enrichment-boom-hands-putin-global-strategic-leverage-9275> (last Access: 25.07.2025). [In English].

Esfandiari, G. (2022). Iran criticized at home for tepid response to Russia's invasion of Ukraine. *Radio Free Europe/Radio Liberty*. Available at: <https://www.rferl.org/a/iran-criticism-ukraine-reaction/31730370.html> (last Access: 25.07.2025). [In English].

Geranmayeh, E. & Grajewski, N. (2023). Alone together: how the war in Ukraine shapes the Russian-Iranian relationship. *European Council on Foreign Relations*. Available at: <https://ecfr.eu/publication/alone-together-how-the-war-in-ukraine-shapes-the-russian-iranian-relationship/> (last Access: 25.07.2025). [In English].

Hird, K. & Fitzpatrick, K. (2025). The Russian-Iran coalition deepens. *Institute for the Study of War*. Available at: <https://www.understandingwar.org/sites/default/files/The%20Russia-Iran%20Coalition%20Deepens%20013025.pdf> (last Access: 28.07.2025). [In English].

Iran supports ending the war in Ukraine; US root of Ukraine crisis. (2022). *english.khamenei.ir*. Available at: <https://english.khamenei.ir/news/8879/Iran-supports-ending-the-war-in-Ukraine-US-root-of-Ukraine-crisis> (last Access: 20.07.2025). [In English].

Iran's minister says a surge in investment from Russia. (2023). *IranPress*. Available at: <https://iranpress.com/content/75341/iran-minister-says-surge-investment-from-russia> (last Access: 25.07.2025). [In English].

Iran and Russias Gazprom sign primary deal for energy cooperation.(2022). *Reuters*. Available at: <https://www.reuters.com/business/energy/iran-russias-gazprom-sign-primary-deal-energy-cooperation-2022-07-19/> (last Access: 28.07.2025). [In English].

Iran–Syria ties after al-Assad: Realignment or retreat? (2025). *Shafaq News*. Available at: <https://shafaq.com/en/Report/Iran-Syria-ties-after-al-Assad-Realignment-or-retreat> (last Access: 30.07.2025). [In English].

Kliuchnyk, A. (2023). The model of Ukrainian-Iranian relations: Establishment and decline. *Foreign Affairs*, 33(3), pp. 36–42. [https://doi.org/10.46493/2663-2675.33\(3\).2023.36-42](https://doi.org/10.46493/2663-2675.33(3).2023.36-42). [In English].

Mirovalev, M. (2025). As Israel–Iran war escalates, Ukraine fears “more losses” to Russia. *Al Jazeera*. Available at: <https://www.aljazeera.com/news/2025/6/23/as-israel-iran-war-escalates-ukraine-fears-more-losses-to-russia> (last Access: 30.07.2025). [In English].

Operation Inherent Resolve and other U.S. government activities related to Iraq & Syria: Lead Inspector General report to the United States Congress, October 1, 2024 – December 31, 2024. (2025). *U.S. Department of Defense*. Available at: https://media.defense.gov/2025/Feb/20/2003649130/-1/-1/1/OIR_Q1_DEC2024_FINAL_508.pdf (last Access: 28.07.2025). [In English].

Proctor, D. (2025). Russia Has Deal to Build Eight Nuclear Power Plants in Iran. *Power Magazine*. Available at: <https://www.powermag.com/russia-has-deal-to-build-eight-nuclear-power-plants-in-iran/> (last Access: 28.07.2025). [In English].

Ravid, B. (2025). Iran faces stiff sanctions if no deal by end of August, U.S. and allies agree. *Axios*. Available at: <https://www.axios.com/2025/07/15/iran-snapback-sanctions-nuclear-deal> (last Access: 28.07.2025). [In English].

Shipment of export container cargos rises 120% in Caspian Sea. (2022). *Tehran Times*. Available at: <https://www.tehrantimes.com/news/479092/Shipment-of-export-container-cargos-rises-120-in-Caspian-Sea> (last Access: 28.07.2025). [In English].

The Impact of the Russo-Ukrainian War on Iran's Oil Exports. (2022). *The Emirates Policy Center*. Available at: <https://epc.ae/en/details/featured/the-impact-of-the-russo-ukrainian-war-on-iran-s-oil-exports> (last Access: 28.07.2025). [In English].

**Prorochenko N. TRANSFORMATION OF IRAN'S FOREIGN POLICY
COURSE IN THE CONTEXT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR, 2022–2025**

Abstract

The purpose of this article is to examine the transformation of Iran's foreign policy in the context of the Russian-Ukrainian war and to analyze its consequences for bilateral relations (Ukrainian-Iranian, Russian-Iranian), as well as for the country's regional and global positions. The research methodology is based on a systemic approach that enables the integration of various facts and trends into a comprehensive picture of the evolution of Iran's foreign policy under the influence of the Russian-Ukrainian war. The study applies problem-chronological, structural-functional, and informational approaches, along with the method of comparative analysis. The article's scientific novelty lies in the comprehensive analysis of the changes that have occurred in Iran's international standing and foreign policy following Russia's full-scale aggression against Ukraine, launched on February 24, 2022. The article attempts to identify the areas of Iran's foreign policy that have undergone the most significant changes specifically due to the war in Ukraine. Conclusions. Despite the active use of ideological politico-religious slogans in public discourse, in practice, the Iranian leadership demonstrates political pragmatism aimed at advancing the interests of the ruling clerical regime. These interests, in our opinion, do not coincide with the national interests of the Iranian state and society, as they lead to the preservation of Iran's sanctioned status, further deterioration of the economic situation, isolation from advanced technologies, weakening of regional influence, increasing confrontation with powerful regional actors, the absence of reliable allies, and the erosion of international reputation. Iran's direct involvement in the Russian-Ukrainian war confirms the relevance of Oriental studies, and in particular Iranian studies, in Ukraine, for the development of effective foreign policy, the strengthening of international standing, and the prevention of external threats.

Keywords: Russian-Ukrainian war 2022–2025, Russian-Iranian relations, Ukrainian-Iranian relations, Middle East, nuclear program.

**Proroczenko N. TRANSFORMACJA POLITYKI ZAGRANICZNEJ IRANU W
KONTEKŚCIE WOJNY ROSYJSKO-UKRAIŃSKIEJ 2022–2025**

Streszczenie

*Celem artykułu jest zbadanie transformacji polityki zagranicznej Iranu w kontekście wojny rosyjsko-ukraińskiej oraz analiza jej konsekwencji dla stosunków dwustronnych (ukraińsko-irańskich, rosyjsko-irańskich), jak również dla pozycji regionalnych i globalnych państwa. **Metodologia** badań opiera się na podejściu systemowym, które*

*umożliwia połączenie różnorodnych faktów i tendencji w spójną całość, ukazującą ewolucję polityki zagranicznej Iranu pod wpływem wojny rosyjsko-ukraińskiej. Wykorzystano podejście problemowo-chronologiczne, strukturalno-funkcjonalne, informacyjne oraz metodę analizy porównawczej. **Nowość naukowa** badań polega na kompleksowej analizie zmian, jakie zaszły w międzynarodowej pozycji i polityce zagranicznej Iranu w związku z pełnoskalową agresją Rosji przeciwko Ukrainie, rozpoczętą 24 lutego 2022 r. Podjęto próbę wskazania tych obszarów działalności zagranicznej Iranu, które uległy najbardziej znaczącym zmianom właśnie pod wpływem wojny w Ukrainie. **Wnioski.** Pomimo aktywnego wykorzystania ideologicznych haseł polityczno-religijnych w dyskursie publicznym, w rzeczywistych działaniach władze irańskie wykazują polityczny pragmatyzm, mający na celu realizację interesów rządzącego reżimu klerykalnego. Uważamy, że interesy te nie są tożsame z interesami narodowymi państwa irańskiego i społeczeństwa, gdyż prowadzą do utrwalania statusu Iranu jako państwa objętego sankcjami, pogłębiania kryzysu gospodarczego, odcięcia od dostępu do nowoczesnych technologii, osłabienia pozycji regionalnych oraz wzrostu konfrontacji z wpływowymi podmiotami regionalnymi, braku wiarygodnych sojuszników i pogorszenia wizerunku międzynarodowego. Fakt bezpośredniego zaangażowania Iranu w wydarzenia wojny rosyjsko-ukraińskiej, naszym zdaniem, potwierdza aktualność badań orientalnych, a zwłaszcza iranistycznych, w Ukrainie, dla formułowania skutecznej polityki, wzmocnienia pozycji międzynarodowej i zapobiegania zagrożeniom zewnętrznym.*

Słowa kluczowe: wojna rosyjsko-ukraińska 2022–2025, stosunki rosyjsko-irańskie, stosunki ukraińsko-irańskie, Bliski Wschód, program nuklearny.

Статтю надіслано до редколегії 20.09.2025 р.
Статтю рекомендовано до друку 14.11.2025 р.